

168óra - A hetilap

Hetilap kereső

Válassza ki, melyik év lapjaira kíváncsi:

2011

2010

2009

Vagy írja be a keresendő szót, amelyre keresni szeretne:

Hétfő, 2011. június 20. 18:02

Sándor Zsuzsanna írása

Címkék: **allergia egészségügy**

Fókuszban: az allergia

Az évszázad népbetegsége

Orvosi körökben úgy tartják, kétféle ember létezik: aki már allergiás, és aki az lesz. A WHO előrejelzése szerint 2025-re a Föld lakosainak több mint a fele allergiában szenvedhet. E népbetegség főleg a civilizált, fejlett országokban terjed, s csak új környezetszenneléssel lehetne megállítani. Külföldön egyes allergiatípusokat már eredményesen gyógyítanak, nálunk csupán tünetkezelés folyik. SÁNDOR ZSUZSANNA írása.

Az allergia az immunrendszer túlérzékenysége, kóros működése. Védősejtjeink legfőbb feladata, hogy a veszélyes kórokozók – baktériumokkal, vírusokkal – megküzdjenek. Ám olykor mintha hiba csúszna a „haditervbe”: sejtes véderőink immunháborút indítanak ártalmatlan molekulák, „baráti” mikrobák ellen is.

Egy allergiás számára a virágzó fák, sarjadó füvek agresszív támadók lehetnek, **amelyek előtt nincs menekvés.** A szénanáthás beteg lakásba zárkózva is egész nap orrot fúj, könnyezik. Vannak, aki asztmás rohamot kapnak egy porszemtől, mások kiütésektől lángolnak pár falat után. A prüszköléstől a halálos fulladásig, a viszkető csalántól a súlyos ekcémáig sokféleképpen jelentkezhet az allergia.

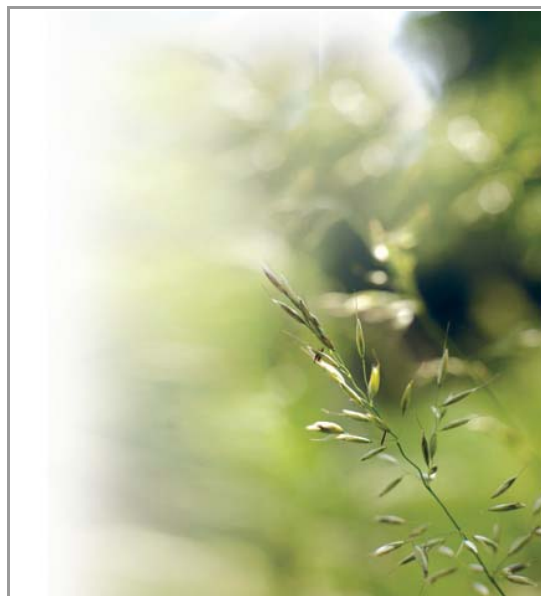
A tudósok már több ezer hibás immunreakciót kiváltó allergént ismernek. Borúlátóbbak szerint a desztillált vízen kívül bármire allergiások lehetünk: a napra, a gyümölcsökre, a gyógyszerekre, a fémekre. Mostanában a nikkeltartalmú mobiltelefonok is „közellenségek” allergiafronton.

Szakemberek a 21. századot az allergia évszázadának is nevezik. Ez az egyik leggyorsabban terjedő népbetegség. A benne szenvedők száma tíz-tizenöt évente megduplázódik. A világban – becslések szerint – jelenleg 400 millióan immuntúlérzékenyek. Magyarországon mintegy hárommillióan allergiások, évenként nagyjából kétszáz ezerrel növekszik a számuk.

A legtöbben a pollenekre allergiások. S bár évszázadokkal ezelőtt is illatoztak virágok, mégsem okoztak tömeges megbetegedéseket.

– Nem a növények ártalmasak, hanem a rájuk tapadó ipari szennyeződések, vegyszerek. A virággal együtt ezeket is belélegezzük. Például kimutatható: a nyírfa pollenje a káros anyagok hatására tüskéket növeszt, a légutakba jutva szinte beleszűrődik a nyálkahártyába, folyamatosan irritálja azt – mondja Balogh Katalin klinikai immunológus, a Budai Allergiaközpont főorvosa.

Tehát nem a természetet kell „hibáztatni” e betegségért. Afrikában húsz-harminc évvel ezelőtt a lakosság egy százaléka volt allergiás. Ahol elkezdtek az iparosítást, ott a betegarány már az európaihoz közelít. **Egy másik vizsgálat** a német egyesítés után készült 1990-ben. Kiderült: Németország nyugati oldalán jóval több volt a szénanáthás és az asztmás, mint a kevésbé modernizált keleti részekben.

Gyakori „patogén tényező” az állatszőr is, ám furcsamód nem ott, ahol sok van belőle. Például az amerikai farmerek körében ez szinte ismeretlen allergiafajta. A metropoliszokban viszont négy lábú házi kedvenceink is immunveszélyt jelenthetnek.

Pócs Péter

– A vidéki emberek életformájához mindig is hozzátartozott az állatok közelsége. Betondzsungelben ez ma sem annyira természetes. Minél szokatlanabb, idegenebb valami, annál inkább allergénné válhat. Hasonló okok miatt idézhetnek elő súlyos tüneteket nálunk – egyebek mellett – a távoli országok ételei, „tengeri gyümölcsei” is – magyarázza Balogh Katalin.

A főorvos szerint jellemzően **afféle „úri betegség” az allergia**. A túlszigetelt, túl higiénikus otthonokban egyre védtelenebbek leszünk az allergénekkal szemben. Ahol kényszeresen ügyelnek az antibakteriális tisztaságra, ott egy „kóbor” poratka is tünetképző lehet. Ördögi kör, hiszen ha kitör az allergiánk, még többet kell fertőtleníteni, sikálni.

Az allergiaciklus erre is megoldást kínál: több száz ezer forintos atkátlanító porszívókkal, vasalókkal harcolhatunk az élősködők ellen.

Pócs Péter, az Asztmás és Allergiás Betegek Országos Szövetségének elnöke úgy véli, a fogyasztói társadalom „bűne” az allergia.

– Ételeink tele vannak tartósítószerrel, adalékanyagokkal. Az élelmiszer-ellenőrzés gyakran hiányos: „műanyag szemeteket” eszünk. Sokszor nem tüntetik fel a termékeken, pontosan mit tartalmaznak, **a vásárlók nem tudják**, melyek a mellékhatásai az E-összetevőknek.

Pócs szerint az allergia ellen csakis a civilizációs ártalmak csökkentésével és tájékoztató kampányokkal lehet eredményesen küzdeni. Ebben fontos feladata lenne a médianak, az iskolai oktatásnak is. De elsősorban a mindenkori kormány felelőssége, hogy az egészséges életmódot, betegségmegelőzésért különféle programokat indítson.

Mások szerint a politikai józanság „hiánybetegségeként” is felfogható az allergia. Dicstelen példája ennek Magyarország is. Szakértők már két évvel ezelőtt kiszámolták: a parlagfű-allergiások egészségügyi ellátása évente negyvenmilliárdjába kerül a költségvetésnek. Ám az állam egymilliárdot sem szán a megelőzésre. Pedig a 2009-es uniós felmérések bizonyították: a magyarok ötven százaléka túlérzékeny erre a gyomnövényre, s ezzel abszolút „csúcstartók” vagyunk Európában.

– Gócponttá váltunk a térségben, a parlagfű pollenjével már **megfertőzzük** a többi országot is. Most már csak közös uniós összefogással kezelhető a helyzet. A kontinensen mindenütt, egységesen irtani kellene a gyomot, különben egyre több lesz a beteg – említi Balogh Katalin. Másfelől – orvosi szempontból – a parlagfű-allergia viszonylag egyszerűbb eset, mivel az allergénje könnyen azonosítható. Csakhogy az allergia gyakran kiismerhetetlen: hosszú belgyógyászati vizsgálatok és „bőrpróbák” sorával sikerülhet megtalálni a bajok forrását. Ha sikerül.

A honi állami szakrendeléseken az időigényes, drága vizsgálatokat sokszor nem végzik el. A betegnek felírnak valamilyen tünetenyhítő szert, amely vagy használ, vagy nem. Számos allergológiai magánrendelő is nyit, ám szolgáltatásaikat nem mindenki tudja megfizetni. Félórás „első konzultációs beszélgetés” tíz-tizenötezer forintba is kerülhet, a bőrpróbatesztek újabb ezresek.

A kezeletlen allergia prognózisa viszont romolhat. A szénanátha eleinte „csak” kellemetlen, **de krónikussá válva** komolyan rontja az életminőséget. Az esetek felének asztma a szövődménye.

Hazánkban az asztmások száma mára – 1975-höz képest – hússzorosára emelkedett. Ráadásul az allergének belobbanthatják egymást, és aki érzékeny egy adott pollenre, később másra is tüneteket produkálhat. A keresztallergiák megjelenése miatt lassan kombinációs programokkal kell kiszámítanunk, mit hogyan kerüljünk el. Nem egy elkeseredett páciénstől hallani: ha nem vennének levegőt, és nem ennének semmit, talán elmúlnának gyötrő panaszai.

Az „allergiás személyiségnek” ma már komoly szakirodalma van. Az ilyen beteg mindenütt veszélyt lát, tart az ismeretlentől, szorong. Orvosok is elismerik: az allergiáért felelős egyik legsúlyosabb „környezeti ártalom” a stressz. Az állandó feszültség, rohanás, teljesítményhajsza, családi/munkahelyi konfliktusok egyre durvább allergiás állapotokat idézhetnek elő.

Herjavec Irén

Holisztikus szemléletű gyógyászok szerint az allergia valójában az immunhiányos, intoleráns tömegtársadalom metaforája. A testi-lelki harmónia elvesztésének egyik leggyakoribb tünete.

Parlagfű és egy százalék

A személyi jövedelemadó 1+1 százalékát közcélokra lehet felajánlani. Az első egy százalékot civil szervezetek kaphatják. A második egy százalékot eddig az egyházak, illetve a kormány által kijelölt két-három költségvetési irányzat. Olyan fontos programok, mint a gyermekszegénység felszámolása vagy a parlagfűirtás.

Tavaly a Fidesz-kormány módosította az szja-törvényt: az egyházak mellett már csak egyetlen közcéla lehet azt a bizonyos „második” egy százalékot felajánlani. Ez 2011-ben – a múlt év végi költségvetési törvény rendelkezése értelmében – csakis a Nemzeti Tehetséggondozó Program javára adományozható.

Csakhogy mire a döntés megszületett, addigra az adóbevallásokat már kinyomtatták, s támogatható költségvetési irányzatként még a parlagfűirtás is szerepelt rajtuk. Új adóívek nyomtatása sok pénzbe és időbe került volna. Így viszont aki idén gyomirtásra ajánlotta fel egy százalékát, hiába tette. Adománya a központi költségvetésben landol. (Az adóhivatalnál még nem

összegezték, hányan, mekkora összeggel próbáltak volna segíteni allergiás társaikon.)

A Nemzetgazdasági Minisztérium két hete bejelentette: 410 millió forintot különítettek el arra a közmunkaprogramra, amelynek keretében 2250 munkanélküli napi 6 órában írta majd a gyomot a parlagfűvel legfertőzöttebb ötven kistérségben.

Gyógyszerek, terápiák

Itthon évente körülbelül 2,2 millió doboz allergia elleni gyógyszert vásárolunk. Fogyasztásuk viszont nem nőtt az elmúlt időben. Oka lehet az is, hogy e készítmények 25 százalékos állami támogatását 2009-től megszüntették. (Illetve a kedvezményt azok a gyógyszergyártó cégek kaphatják meg, amelyek vállalták: áraikat adott kereten belül tartják.) Így a korszerű „harmadik generációs” antihisztaminok dobozonként 2000-3000 forintba kerülnek. Ezeknek már nincs álmosító mellékhatásuk, ugyanakkor csak a panaszok enyhítésére képesek.

Pós Péter állítja: a magyar allergiás beteg – a gyógyszerelés szempontjából is – rosszabb helyzetben van, mint európai sorstársai. Idehaza csupán a betegség tünetkezelése folyik, ám az alpbajt nem orvosolják.

Pedig külföldön már sokfelé alkalmazzák az úgynevezett specifikus immunterápiát, amelynek lényege, hogy a tüneteket kiváltó allergénnel szemben rezisztenciát alakítanak ki. A kezelés három évig tart, és drága. De ha sikerül, örökre megszűnhet az allergiás túlérzékenység. Ezzel a gyógymóddal hosszabb távon az állam is sokat spórolhat az egészségügyi kasszában.

Balogh Katalin allergológus említi: két évvel ezelőtt Spanyolországban és Franciaországban 250 ezer immunterápiát végeztek el, Németországban 580 ezer kezelést, a szlovákoknál, cseheknél is 30-40 ezret. A terápiákhoz 90-100 százalékos állami támogatást adtak.

Nálunk az OEP 2005-től megszüntette az immunterápia finanszírozását. Pontosabban: azok vehetik igénybe, akik a kezelés teljes árát – havi 8-10 ezer forintot – meg tudják fizetni.

Allergiakutatások

Balogh Katalin

Herjavec Irén, az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet szakorvosa azt mondja: az allergia kialakulásában örökletes tényezők is szerepet játszanak. A kutatók már több mint száz „allergiagént” felfedeztek. De épp a sokaságuk miatt a génebézési gyógyítás nem lehetséges. Viszont a gyógyszerkutatások annál ígéretesebbek.

Főleg a súlyos asztmák jelenlegi terápiája megoldatlan. Míg enyhébb esetekben az inhalációs szteroidok mellékhatások nélkül csillapítják a tüneteket, e szerek nem elég hatásosak az asztma súlyos formájában. Az új típusú gyógyszerekkel azt szeretnék elérni, hogy eleve ki se alakuljon az allergia, vagy ha már megjelent, az alpbajt lehessen megszüntetni.

Nemrég fedezték fel az immunsejtek két altípusát. Az egyik a „szabályozó T sejt”, amely elnyomja a potenciálisan veszélyes immunválaszokat, például az allergiásat – döntően a „Th17” sejtek gyulladást keltő hatásainak ellensúlyozásával.

E két T-sejtféleség közti reciprokatásra épül az új gyógyszermechanizmus: a „szabályozó T-sejtet” stimulálja – ezzel blokkolja a „Th17-et”.

A vizsgálatok egyben biokémiai választ adnak arra: az „üvegburában nevelt” gyerekek – akiket még a széltől is óvnak szülei – miért lesznek kevésbé ellenállóak a fertőzésekkel szemben, miért válnak felnőttként gyakrabban allergiássá. A fejlődő szervezetnek a kosz – bizonyos mértékben – hasznos. Egy francia vizsgálat kiderítette: azok a gyerekek, akik már másfél éves koruk előtt kutyák, cicák közelében éltek, jóval kevésbé érzékenyek az állatszőrre.

Herjavec Irén szerint az allergiás betegségek kezelésében használható új immungyógyszerek megjelenésére még legalább 10-15 évet várnunk kell. Egyébként több milliárd dollárba kerül a gyógyszerkutatás, míg egy molekulából patikában kapható tablettá lesz. Ezért az ilyen innovatív kutatásokat multinacionális gyógyszergyárak finanszírozzák. A cégek egymással is versenyeznek, rengeteg múlik azon, ki tud egy terméket előbb szabadalmaztatni.

Egy névtelenséget kérő hazai kutató elmondta: a gyárak „atomtitokként” őrzik eredményeiket, munkatársaikkal a legszigorúbb titoktartási nyilatkozatot íratják alá. Ha bármi olyat elárulnak, amivel „helyzetbe hozzák” a versenytársakat, a fecsegő alkalmazottak óriási pénzbüntetést kapnak.

MÁSHOL

Ausztóriában idén különösen sokat szenvednek az allergiások: a pollenkoncentráció ötszöröse a szokásosnak. Nem a parlagfű a „fő bűnös”, hanem például a nyírfa, a tölgy, az éger, amelyeknek virágzása most – más évektől eltérően – gyakorlatilag egybeesik, tudjuk meg Szászi Júliától, a Szervuszausztoria.hu szerkesztőjétől. Több mint másfél millió osztrák szenved allergiában, számuk az elmúlt húsz évben megduplázódott, s a tendencia folytatódik. A szakembereket különösen aggasztja, hogy a

legtöbben nem veszik komolyan a betegséget: az első tünetek jelentkezése után 6-9 év telik el, mire orvoshoz fordulnak. A betegek 80 százalékának segít a hagyományos gyógyszeres terápia. Az egészségügy illetékesei felvilágosító kampányokat folytatnak.

Németországban is népbetegség az allergia: a lakosság 40-43 százalékát érinti, és az arány növekszik, informál Heltai András, a Ger-mania.hu szerkesztője. Az érintettek 86 százalékának pollenallergiája van, viszont a parlagfű viszonylag mérsékelten terjedt el, főként Bajorországban és Baden-Württembergben. A németeknek 5 százaléka asztmás, 46 százalékuk érzékeny a kutya- vagy macskaszőrre, 38 százalékuk a porra. Rohamosan terjed a szénanátha, amely a nyugati tartományokban kétszer olyan gyakori, mint a keletiekben. Az allergiás betegségek kezelésének éves költségei 4 milliárd euróra becsülhetők, ugyanennyibe kerül a cukorbetegség kezelése. Az allergiában szenvedők többsége próbálkozott már alternatív gyógymóddal: akupunktúrával, sajátvér-injekciókkal, s nagy részük elégedett az eredménnyel. Miközben az orvosok e vitatott terápiák szigorúbb ellenőrzését igénylik.

Olaszországban is a virágpor-allergia időszaka a május, említi Göbolyös N. László, a Tuttoitalia.hu szerkesztője. Most leginkább a pázsitfűvek, a falgomok, a csalánfélék, valamint az olajfák és a gesztenyefák virága okozhat kellemetlen tüneteket. Olaszországban mintegy 12 millió ember szenved pollenallergiától, különösen sok közöttük a fiatal és a gyerek. Egy asztmás ember kezelése évente mintegy 1400 euróba kerül. Az olasz környezetvédelmi és kutatási főfelügyelőség (Ispra) újra elindította a www.pollnet.it oldalt, amely nagyobb településekre lebontva tájékoztatja a látogatókat a pollenkoncentrációról.